

Мірошніченко Т.В. Структурні компоненти естетотерапевтичної діяльності вчителя початкової школи / Т.В. Мірошніченко // Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення: збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного семінару (Полтава, 16-17 березня 2017). – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2017. – С. 32-34

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ЕСТЕТОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Тетяна Віталіївна Мірошніченко, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання

The content and the purpose of the aesthetic and therapeutic activity of a primary school teacher is defined, the structural components of this activity are characterized according to a functional approach.

Гуманістичний підхід до організації навчально-виховного процесу початкової школи передбачає спрямованість учителя на індивідуально-творчий розвиток дитини, її потреб, інтересів, а також створення сприятливих умов формування повноцінної людської особистості. У ході реалізації вчителем початкових класів основних завдань педагогічного процесу, важливого значення набуває активізація емоційно-чуттєвої сфери молодшого школяра за допомогою різноманітних естетотерапевтичних засобів впливу, зокрема казки, гри, мистецтва, природи, спілкування тощо.

Вказані засоби є традиційними для гуманної педагогіки психолого-педагогічними методами впливу на особистість, але виокремлення та практичне використання їх гармонізуючого, терапевтичного потенціалу набуває першочергового значення в структурі професійної діяльності сучасного педагога.

1. Естетотерапевтична діяльність учителя початкової школи (далі ЕДУПШ) – специфічний вид діяльності, що передбачає активізацію емоційно-чуттєвої сфери учасників педагогічного процесу, формування й підтримку естетичного інтересу в учнів до навчально-пізнавальної діяльності, розвиток творчого потенціалу молодших школярів за допомогою широкого арсеналу естетотерапевтичних засобів. Основна мета естетотерапевтичної діяльності вчителя полягає не в «лікуванні» патологій, а в попередженні можливих відхилень, актуалізації превентивних функцій естетотерапевтичних засобів в умовах навчально-виховного процесу школи I ступеня.

Ми вважаємо, що ЕДУПШ слід розглядати як єдність взаємопов'язаних компонентів: соціально-педагогічного, діагностичного, корекційно-профілактичного, психотерапевтичного, здоров'язберігаючого.

2. *Соціально-педагогічний компонент* пов'язаний з усвідомленням педагога основних цілей та завдань естетотерапевтичної діяльності, системою знань про вікові психофізіологічні особливості вихованців, засоби естетико-педагогічної комунікації, особливості організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями за допомогою засобів естетотерапевтичного впливу.

3. *Діагностичний компонент* ЕДУПШ передбачає вивчення індивідуальних особливостей, інтересів, цінностей, уподобань, нахилів учнів, характер міжособистісних стосунків у класному колективі, виявлення основних причин порушень психоемоційного стану школярів та прогнозування шляхів їх усунення. У процесі естетотерапевтичної діяльності вчитель має можливість відчувати неповторність, унікальність кожної дитини, побачити внутрішній світ дитини, чим вона живе, захоплюється, що її хвилює, як вона сприймає себе та навколишній світ, а також визначити глибинні проблеми особистості, що потребують педагогічної естетотерапії.

4. *Корекційно-профілактична складова* ЕДУПШ характеризує цілеспрямований вплив естетотерапевтичних засобів на емоційно-чуттєву сферу учасників педагогічного процесу з метою налагодження способів взаємодії, усунення (або запобігання) порушень психо-емоційного стану. Окреслений компонент естетотерапевтичної діяльності спрямований на корекцію дитячої тривожності, скутості, агресивності, шкільних фобій, страхів, проведення профілактичних заходів емоційного вигорання педагога, самотерапії.

5. *Психотерапевтичний компонент* означеної діяльності тісно пов'язаний з умінням учителя створити позитивне, психологічно комфортне педагогічне середовище, атмосферу довіри й щирості, що сприяє якнайповнішому розвитку особистісного, інтелектуального, творчого потенціалу молодшого школяра; вмінням педагога бачити і відчувати внутрішній стан кожного вихованця у процесі естетотерапевтичної роботи, а також надати своєчасну допомогу та підтримку школярам, які цього потребують. Важливу роль відіграє встановлення духовного контакту між учасниками освітнього процесу, що є провідною естетотерапевтичною концепцією побудови психолого-педагогічної взаємодії. Створення атмосфери турботи, безпеки, психологічного комфорту в класному колективі є провідною умовою розвитку пізнавального інтересу, зниження психоемоційної напруги в мікросередовищі, надання можливості учням реалізувати потребу творчого самовираження, самореалізації в навчально-виховному процесі як природної норми формування повноцінної особистості.

6. Наступний важливий компонент ЕДУПШ – *здоров'язберігаючий* – дозволяє реалізувати основні завдання сучасної освіти, спрямовані на збереження, зміцнення фізичного, психічного, морально-духовного, соціального здоров'я як учнів, так і педагогів, формування навичок здорового способу життя, виховання свідомого ставлення до власного здоров'я і здоров'я людей як найвищої цінності життя.

Забезпечення цілісності реалізації структурних компонентів ЕДУПШ спрямоване на вирішення основних педагогічних завдань початкової ланки освіти: створення психологічно-сприятливого освітнього середовища та творчої атмосфери на уроках та позаурочний час; збереження і зміцнення фізичного, духовно-морального, психічного та соціального здоров'я учасників педагогічного процесу; психолого-педагогічна профілактика й корекція

емоційно-поведінкових порушень у дітей молодшого шкільного віку;
оптимізація навчально-виховного процесу школи I ступеня.